

Kursplan

Fakulteten för konst och humaniora

Institutionen för film och litteratur

1SVÄ04 Svenska II - inriktning mot arbete i gymnasieskolan, 30 högskolepoäng

Swedish II - for Upper Secondary School Teachers, 30 credits

Huvudområde

Litteraturvetenskap

Ämnesgrupp

Litteraturvetenskap

Nivå

Grundnivå

Fördjupning

G1F

Fastställande

Fastställd 2011-06-17

Senast reviderad 2017-10-26 av Fakulteten för konst och humaniora. Revidering av innehåll, examination och kurslitteratur.

Kursplanen gäller från och med vårterminen 2018

Förkunskaper

Grundläggande behörighet samt Engelska B, Samhällskunskap A eller Samhällskunskap1b / 1a1 +1a2 (Områdesbehörighet 6C/A6c).

Mål

Efter avslutad kurs ska studenten kunna:

- identifiera och analysera aspekter av lärarprofessionen i förhållande till ämnet och ämnets didaktik,
- diskutera, analysera samt göra ämnesdidaktiska ställningstaganden i relation till de verksamhetsområden utbildningen förbereder för.

Delkurs 1. Introduktion för litteraturlärare, 5 hp

Efter avslutad kurs ska studenten kunna:

- tolka och diskutera litterära texter ur olika genrer,
- redogöra muntligt och skriftligt för litteraturens funktioner och villkor vid olika tider,
- muntligt och skriftligt problematisera begreppet genre och presentera grundläggande genre teori,
- muntligt och skriftligt diskutera frågor om vad läsning innebär, vilken sorts kunskap litteraturläsning kan generera och hur man som svensklärare idag kan motivera elever att läsa litteratur,
- visa medvetenhet om skillnader mellan att undervisa om i och genom litteratur

Delkurs 2. Litteraturvetenskapliga grundbegrepp och litteraturanalys, 10 hp

Efter avslutad kurs ska studenten kunna:

- tolka och diskutera samtida litterära texter,
- praktisera och redogöra för grundläggande ämnesrelaterad teori och terminologi,
- muntligt och skriftligt presentera, analysera och diskutera litterära problem i samtidslitteraturen utifrån klass, genus och etnicitetsperspektiv,
- muntligt och skriftligt diskutera frågor om litterär kompetens, anpassning och progression i skolans litteraturundervisning, baserade på styrdokument och litteraturdidaktisk teori och forskning.

Delkurs 3. Litteraturhistoria, 15 hp

Efter avslutad kurs ska studenten kunna:

- tolka och diskutera äldre litterära texter,
- redogöra för litteraturens historia i samspel med andra samhällsföreteelser,
- muntligt och skriftligt presentera analysera och diskutera litterära problem,
- redogöra för relevanta delar av ämnesteori, terminologi och metod, samt uppvisa förmåga till kritiskt tänkande, med förankring i litteraturdidaktisk teori och forskning,
- diskutera frågor om varför och hur äldre litterära texter görs angelägna för olika elevgrupper i ungdomsskolan.

Innehåll

Professionsbas och professionell progression

Litteraturredaktisk teori som behandlas i kursen kopplas till skolans verksamhet genom fältstudiedagar. Fältstudieuppgiften introduceras i delkurs 1 och redovisas muntligt vid seminarium senare under terminen. Den historiska orienteringen i världens litteraturer behandlar såväl genusperspektiv som globala och mångkulturella perspektiv. Mångfalden av perspektiv som appliceras på litteraturen grundlägger en hållbar professionsutveckling.

Vetenskapligt förhållningssätt och vetenskaplig progression

Kursen innehåller fortsatt utveckling av vetenskapliga förhållningssätt med fokus på litteraturen som kunskapskälla och ämnet litteraturvetenskaps specifika begrepp och teorier. Kursen behandlar centrala kunskapsområden inom svenskämnet såsom grundläggande litteraturvetenskaplig genreteori, terminologi och analys.

Delkurs 1. Introduktion för litteraturlärare, 5 hp

Kursen är en introduktion till svensk lärutbildningens litteraturvetenskapliga del, där olika idéer om hur litteratur definierats och dess funktioner och villkor, historiskt och i vår samtid, fokuseras. Vidare ger den en grundläggande genreteoretisk orientering som främst problematiseras utifrån läsning av ett urval skönlitterära texter som till språk och form ligger den studerandes vardag nära. Utrymme ges också åt teoretiska perspektiv på vad som händer i mötet mellan text och läsare.

Utifrån litteraturredaktisk teori och forskning diskuteras litteraturens plats i dagens skola. Vad lär man sig av att läsa litteratur och hur motiverar man barn och unga till att bli litteraturläsare? Dessa frågor är även ämnade att stimulera reflektion om den svensklärarstuderandes eget förhållande till litteratur och läsning. Stor vikt läggs också vid att synliggöra möjligheter och skillnader mellan att undervisa om, i och genom litteratur, hur en traditionell litteraturkanon har sett ut i den svenska skolan och hur kanonbegreppet diskuteras idag.

Delkurs 2. Litteraturvetenskapliga grundbegrepp och litteraturanlys, 10 hp

Delkursens syfte är att ge den studerande en grundläggande orientering i, och färdighet att använda, litteraturvetenskapliga termer och begrepp. Analysverktygen, som är nödvändiga för förståelsen av skönlitterära texters uppbyggnad och för utveckling av studentens kritiska förhållningssätt, appliceras på i huvudsak västerländsk episk och lyrisk barn- ungdoms- och vuxenlitteratur från 2000-talet, men kursen ger även utblickar i den icke-europeiska samtidslitteraturen. Den lästa litteraturen behandlas ur såväl klass, genus som etnicitetsperspektiv.

I delkursen problematiseras ämnesdidaktiska frågor ur ett kritiskt perspektiv om vilken kunskap begreppsapparaten tillför, hur den kan anpassas för olika elevgruppers behov och hur progressionen i begrepps användningen synliggörs och säkerställs genom svenskundervisningen från grundskolans senare år och genom gymnasieutbildningen.

Delkurs 3. Litteraturhistoria, 15 hp

I kursen studeras, med tonvikt vid västerländsk och svensk litteratur, världens äldre litteraturer utifrån estetiska, genremässiga, idéhistoriska och sociala aspekter. Såväl de litteraturhistoriska sammanhangen som enskilda texters egenskaper belyses. Frågor om hur genus, klass och etnicitet gestaltats i litteraturen genom historien diskuteras kontinuerligt genom kursen.

Genomgående uppmärksammas didaktiska frågor dels om litteraturläsningens betydelse för historiemedvetandet, dels om urval och texternas olika användbarhet för olika elevgrupper som blir aktuella då texterna skall användas i undervisningen. Under kursen behandlas även didaktiska frågor om olika utgångspunkter för skrivpedagogik.

Deltagande i seminarieövningar är obligatoriska.

Undervisningsformer

Undervisningen ges i form av föreläsningar, gruppdiskussioner samt obligatoriska seminarieövningar.

Examination

Kursen bedöms med betygen Underkänd, Godkänd eller Väl godkänd.

Delkurs 1 och 2 examineras genom muntliga redovisningar och skriftliga hemuppgifter. Delkurs 3 examineras dels genom skriftliga och muntliga redovisningar där det ingår att studenterna ska kommentera varandras arbeten, dels med en skriftlig salstentamen och en skriftlig hemtentamen.

För betyget Godkänd ska kursens mål vara uppnådda. Betygskriterier för betyget Väl godkänd meddelas skriftligen vid kursstart. För att erhålla betyget Väl godkänd på hela kursen skall betyget vara Väl godkänd på minst 20 hp. Studerande som ej godkänts vid ordinarie examination ges möjlighet till omexamination i enlighet med universitetets lokala regler.

Kursvärdering

Under kursens genomförande eller i nära anslutning till kursen genomförs en kursvärdering. Resultat och analys av kursvärderingen ska återkopplas till de studenter som genomfört kursen och de studenter som deltar vid nästa kurstillfälle. Kursvärderingen genomförs anonymt. Kursvärderingen arkiveras enligt institutionens bestämmelser.

Kurslitteratur och övriga läromedel

Delkurs 1. Introduktion för litteraturlärare, 5 hp

Facklitteratur

Bergsten, Staffan & Elleström, Lars. 2004. *Litteraturhistoriens grundbegrepp*. Studentlitteratur. (urval ca 60 s.) ISBN 9144042558

Eagleton, Terry. 2008. "Introduction. What is literature?". I *Literary Theory. An Introduction*. Blackwell. (16 s.) ISBN 0816612382

Furhammar, Sten. 1997. *Varför läser du?* Carlssons Bokförlag. S. 137–146 (9 s.) Studentlitteratur. (urval ca 60 s.) ISBN 9144042558

Furuland, Lars. 1997. "Litteratur och samhälle. Om litteratursociologin och dess forskningsfält". I *Litteratursociologi. Texter om litteratur och samhälle*. Red. Lars Furuland m.fl. Studentlitteratur. (35 s.) ISBN 9144003048

Lagercrantz, Olof. 2011. *Om konsten att läsa och skriva*. Wahlström & Widstrand. (90 s.) ISBN 9146148000

Didaktisk litteratur

Brink, Lars. 2006. "Konsensus om kanon kanonbild och ämnesuppfattning hos 75 litteraturlärare". I *Kanon och tradition*. Red. Lars Brink m. fl. Högskolan i Gävle. (30 s.) ISBN 919748931X

Petersson, Margareta. 2009. "'Jag kan inte komma på nåt jag läste på gymnasiet, det måste ju betyda något eller hur?' – om blivande svensklärare som läsare". I *Läsa bör man...? Den skönlitterära texten i skola och lärarutbildning*. Red. Lena Kåreland. Liber. (21 s.) ISBN 9789147093953

Thorson, Staffan. 2005. *Den dubbla receptionen. Om litteratursamtal mellan elever och deras svensklärare*. Litteraturvetenskapliga institutionen, Göteborgs universitet. s.9–29, 145–169 (34 s.) ISBN 9186270834

Årheim, Annette. 2009. "Perspektiv på värdet av skönlitterära erfarenheter". I *Läsa*

bör man...? Den skönlitterära texten i skola och lärarutbildning. Red. Lena Kåreland. Liber. (21 s.). ISBN 978914709395-3

Öhman, Anders. 2015. *Litteraturdidaktik, fiktioner och intriger.* Gleerups. S. 67-86, 147-166 (38 s.). ISBN 9789140688286

Skönlitteratur

Gunnlaug Ormstungas saga

Hassen Khemiri, Jonas. 2003. *Ett öga rött*

Kieri, Katarina & Nilsson, Per. 2009. *I det här trädet*

Moberg, Vilhelm. 1927. *Raskens. En soldathistoria*

Nesser, Håkan. 2000. "Om någonting händer". I *Färdlektyr*

Norén, Lars. 1983. *Natten är dagens mor*

Dessutom tillkommer aktuella styrdokument för gymnasieskolan, se www.skolverket.se

Delkurs 2. Litteraturvetenskapliga grundbegrepp och litteraturanlys, 10 hp

Facklitteratur

Arping, Åsa & Nordenstam, Anna. 2010. *Genusvetenskapliga litteraturanlys.* Studentlitteratur. (ca 200 s.). ISBN 9789144060262

Barry, Peter. 2002. *Beginning theory: an introduction to literary and cultural theory.* 2 ed. Manchester University Press. S. 192-202. ISBN 0719062683

Bergsten, Staffan & Elleström, Lars. 2004. *Litteraturhistoriens grundbegrepp.* Studentlitteratur. (urval utifrån vad som lästs i delkurs 1) ISBN 9144042558

Eakins, Paul John. 1999. *How Our Lives Become Stories.* Cornell University Press. (urval ca 50 s.) ISBN 0801436591

Elleström, Lars. 1999. *Lyrikanalys. En introduktion.* Studentlitteratur. (164 s.) ISBN 9789144008059

Heith, Anne. 2006. *Texter – medier – kontexter.* Studentlitteratur. Kap. 7. (54 s.). ISBN 9144045158

Holmberg, Claes-Göran & Ohlsson, Anders. 1999. *Epikanalys. En introduktion.* Studentlitteratur. (urval ca 50 s.) ISBN 914400804X

Österlund, Mia. 2008. "Kavat men känslösam. Den komplexa bilderboksfiguren i Pija Lindenbaums Gittantriologi". I *Barnlitteraturanlys.* red. Maria Andersson & Elina Druker, Studentlitteratur. (16 s.) ISBN 9789144040288

Didaktisk litteratur

Appleyard, J. A. 1994. *Becoming a reader: the experience of fiction from childhood to adulthood.* Cambridge University Press. (urval ca 30 s.) ISBN 052146756X

Chambers, Aidan. 1994. *Böcker inom oss – om boksamtal.* Norstedt. (171 s.) ISBN 9119472714

Martinsson, Bengt-Göran. 2015. "Läsarnikens anatomi – barns och ungdomars läsning och mediebruk i ett historiskt perspektiv". I *Svensk forskning om läsning och läsundervisning.* Red. Michael Tengberg & Christina Olin-Scheller. Gleerups. (10 s.). ISBN 9789140688446

Mazzarella, Merete. 2003; 2008. "Konsten att lära sig läsa något annat". www.svd.se/kulturnoje/understreckt/konstenattlarasiglasananagotannat_102497.svd#preambleend

Nilson, Maria & Helene Ehriander (red.) 2013. *Chick lit. Brokiga läsningar och didaktiska utmaningar*. Liber. (urval, ca 50 s.) ISBN 9789147105533

Pettersson, Torsten. 2015. "Att lära sig något av det som inte är sant – 72 gymnasisters inställning till fiktionellt och dokumentärt berättande". I *Svensk forskning om läsning och läsundervisning*. Red. Michael Tengberg & Christina Olin-Scheller. Gleerups. (14 s.). ISBN 9789140688446

Torell, Örjan m. 1. 2002. *Hur gör man en litteraturläsare? Om skolans litteraturundervisning i Sverige, Ryssland och Finland*. Institutionen för humaniora, Mitthögskolan. s. 79; 74–100 (29 s.) ISBN 9179104355

Skönlitteratur

Aidoo, Ama Ata. 2008. "Flickan som kan". I *Människosaker*

Casta, Stefan. 2010. *Den gröna cirkeln*

Fielding, Helen. 1996. *Bridget Jones dagbok*

Hillarp, Ruth. "Odysseus"

Kallifatides, Theodor. 2007. *Mödrar och söner*

Karlfeldt, Erik Axel. "Svarte Rudolf"

Lindenbaum, Pija. (2000-tal). Valfri Gittanbok; När Åkes mamma glömde bort

Lindgren, Torgny. 2003. "Pokerspelarna"; "Huset". I *Berättelserna*

Linderborg, Åsa. 2007. *Mig äger ingen*

Lundberg, Kristian. 2009. *Yarden*

Manto, Saadat Hasan. 2001. "Toba Tek Singh". I *Kärlek, uppror och kardemummakärnor*

Nabokov, Vladimir. 1955. *Lolita*

Niemi, Mikael. 2000. *Populärmusik från Vittula*

Stridsberg, Sara. 2010. *Darling river: Doloresvariationer*

Taube, Evert. "Dansen på Sunnanö"

Winterson, Jeanette. (2004). 2005. *Fyrvaktaren*. Övers. Anna Troberg

Vreeswijk, Cornelis. "Balladen om Fredrik Åkare och den söta fröken Cecilia Lind"

Dessutom tillkommer aktuella styrdokument för gymnasieskolan, se www.skolverket.se

Delkurs 3. Litteraturhistoria, 15 hp

Antologier

Breitholtz, Lennart (red.). 1961 och senare. *Litteraturens klassiker* (LK).

Claésson, Hansson, Lars Fyhr och Gunnar D. Hansson. 2007. *Texter. Från Sapfo till Strindberg* (TT). Lund: Studentlitteratur. ISBN 914403248X

Lewan, Bengt & Sjöberg, Birthe (red.) 1990 och senare. *Världsdramatik 1* (VD).

Olsson, Bernt & Algulin, Ingemar m. fl. (red.) 1993 och senare. *Svensk litteratur 1*. Norstedt.

Facklitteratur

Ambjörnson, Ronny. 2001. "Frankenstein och hans monster". I *Mansmyter*. Ordfront. (21 s.) ISBN 9173247391

Auerbach, Erich. 1999 eller senare, "Odysseus är". I *Mimesis*. Bonnier pocket. (21 s.) ISBN 9100570753

Nordlund, Anna. 2008. *Litteraturvetenskaplig analys genom hundra år; åtta sätt att läsa Gösta Berlings saga*. Liber. (urval ca 40 s.) ISBN 9789147084531

Olsson, Bernt & Algulin, Ingemar. 2009 eller senare. *Litteraturens historia i Sverige*.

Stockholm: Norstedt. (i urval).

Olsson, Bernt och Algulin, Ingemar. Senaste upplagan. *Litteraturens historia i världen*. Lund: Studentlitteratur. (i urval).

Watt, Ian. 1969. "Individualism and the Novel". I *Twentieth Century Interpretations of Robinson Crusoe*. Pimlico. (15 s.) ISBN 0137819978

Westin, Boel. 2008. "'Ej verklighet men mer än verklighet...' Drömtexter i barnlitteraturen". I *Barnlitteraturanalyser*. Red. Maria Andersson & Elina Druker. Studentlitteratur. (9 s.) ISBN 9789144040288

Didaktisk litteratur

Agrell, Beata. 2009. "Mellan raderna? Till frågan om textens apellstruktur". I *Främlingskap och främmandegöring. Förhållningssätt till skönlitteratur i universitetsundervisningen*. Red. Staffan Thorson & Christer Ekholm. Daidalos. (ca 90 s.) ISBN 9789171732835

Kylhammar, Martin. 2004. "Om det fortfarande behovet av samverkan mellan idéhistoria, litteraturvetenskap och historia"; "Falsarier och försanthållna felaktigheter. En självbiografisk metodlära". I *Den tidlöse modernisten*. Carlssons bokförlag. (87 s.) ISBN 9172035986

Schüllerqvist, Bengt. 2006. "Kanon och historiemedvetande – två centrala ämnesdidaktiska begrepp". I *Kanon och tradition*. red. Lars Brink m. fl. Högskolan i Gävle. (19 s.) ISBN 919748931X

Holmberg, Per och Wirdenäs Carina. 2010. "Skrivpedagogik i praktiken. Textkedjor, textsamtal och texttypologier i tre svensklärarens klassrum", *Språk och Stil 2010*, s. 105 - 131. Tillgänglig elektroniskt på <http://www.nordiska.uu.se/sos/register/2010/>

Skönlitteratur

Antiken

Ur *Bibeln*: Första Mosebok (kap 19), Höga Visan, Evangelium enligt Johannes
Euripides. *Medea* (LK)
Homeros. *Iliaden* och *Odysséen* (urvalet i LK)
Sappho. "Gudarnas like..." (LK)
Sofokles. *Kung Oidipus* (LK)

Medeltiden

Birgitta. *Revelationes* (SL1)
Dante. *Divina Commedia* (urvalet i LK)
Grevinnan av Dia, "I stor vanda har jag varit"
"Herr Olof och älvorna"
Tristan och Isolde (TT)
Villon, François. "De hängdas ballad"; "Balladen om tjocka Margot"
von der Vogelweide, Walther. "Under linden"

Från renässans till upplysning

Bellman, Carl Michael. *Fredmans Epistlar* nr 9, 23, 30, 79, 80, 81, 82
Boccaccio, Giovanni. *Decamerone*. "Andra dagen. Femte berättelsen"
de Cervantes, Miguel. *Don Quijote*. kap. 1–22
Defoe, Daniel. *Robinson Crusoe*. kap. 15
Kellgren, Johan Henric. "Ljusets fiender"; "Den nya skapelsen"
Lenngren, Anna Maria. "Några ord till min k. dotter"; "Pojkarne"
Molière. *Tartuffe*
Shakespeare, William. *Hamlet*
Stiernhielm, Georg. *Hercules*
Voltaire. *Candide*

Förromantik och romantik

von Goethe, Johann Wolfgang. *Den unge Werthers lidanden*. "Ein gleiches"; "Erkönig"

Keats, John. "Ode on a Grecian Urn"

Poe, Edgar Allan. "Huset Ushers undergång"

Shelley, Mary. *Frankenstein*

Stagnelius, Erik Johan. "Flyttfåglaerne"; "Endymion"; "Necken"; "Till förruttnelsen"

Tegnér, Esaias. "Det eviga"; "Flyttfåglaerna"; "Mjeltsjukan"

Wordsworth, William. "I Wandered Lonely as a Cloud"

Från realismen till sekelskiftet

Balzac, Honoré de. *Pappa Goriot*. Kap 1

Baudelaire, Charles. "Spleen"; "Une charogne"

Benedictsson, Victoria. "Ur mörkret"

Beskow, Elsa. *Olles skidfärd*

Conrad, Joseph. *Mörkrets hjärta*

Dostojevskij, Fjodor. *Brott och straff*

Flaubert, Gustave. *Madame Bovary*

Fröding, Gustaf. "Den gamla goda tiden"; "Ett bergatroll"

Lagerlöf, Selma. *Gösta Berlings saga*

Lagerlöf, Selma. *Nils Holgerssons underbara resa genom Sverige*, kap.13

Montgomery, Lucy Maud. *Anne på Grönkulla*

Runeberg, Johan Ludvig. "Den enda stunden"

Strindberg, August. "Ett halvt ark papper"; *Fröken Julie*; *Röda rummet* kap. 15, 16

Söderberg, Hjalmar. "Pälsen"

Twain, Mark. *Huckleberry Finn*

Tiden 1910-1950

Achmatova, Anna. "Epilog"

Boye, Karin. "Min hud är full av fjärilar"

Camus, Albert. *Främlingen*

Dagerman, Stig. "Nattens lekar"

Ekelund, Vilhelm. "Då voro bokarna ljusa"

Ekelöf, Gunnar. "En värld är varje människa"; "Eufori"

Eliot, T.S. "Det öde landet"

Faulkner, William. "En ros åt Emily"

Ferlin, Nils. "En valsmelodi"

Hemingway, Ernest. "Hämnarna"

Jansson, Tove. *Trollkarlens hatt*

Johnson, Eyvind. *Nu var det 1914*

Joyce, James. *Odysséus* kap. 15; 18

Kafka, Franz. *Processen*

Lagerkvist, Pär. "Ångest"; "Far och jag"

Lindgren, Astrid. *Pippi Långstrump*

Majakovskij, Vladimir. "50.000.000"

Martinson, Moa. *Kvinnor och äppelträd*

Martinson, Harry. "På Kongo"

Proust, Marcel. *Ur På spaning efter den tid som flytt*

Remarque, Erich Maria. *På västfronten intet nytt*

Södergran, Edith. "Dagen svalnar"; "Landet som icke är"

Taube, Evert. "Möte i monsunen"

Dessutom tillkommer aktuella styrdokument för gymnasieskolan, se www.skolverket.se